

**МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ЛЬВІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ВНУТРІШНІХ СПРАВ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ УПРАВЛІННЯ, ПСИХОЛОГІЇ
ТА БЕЗПЕКИ
Кафедра менеджменту та економічної безпеки**

**УПРАВЛІННЯ ПРИБУТКОВІСТЮ В СИСТЕМІ ЕКОНОМІЧНОЇ
БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА**

кваліфікаційна робота
здобувача вищої освіти
2 курсу денної форми навчання
Андрія ДЕНИСОВЦЯ

Науковий керівник
доцент, кандидат економічних наук
Наталія ШЕВЧЕНКО

Рецензент
доцент, кандидат економічних наук
Галина ПУШАК

Кваліфікаційна робота допущена до захисту
«___» _____ 2024 р., протокол № ____

Завідувач кафедри менеджменту та
економічної безпеки

(підпис)

Львів
2024

АНОТАЦІЯ

ДЕНИСОВЕЦЬ А. Управління прибутковістю в системі економічної безпеки підприємства. – Рукопис.

Дослідження на здобуття освітнього ступеня «магістр» за спеціальністю 073 «Менеджмент». – Львівський державний університет внутрішніх справ, МВС України, Львів, 2024.

У першому розділі здійснено дослідження теоретичних аспектів управління прибутковістю підприємства, факторів що на неї впливають та методів оцінки. У другому розділі здійснено аналіз фінансово-господарської діяльності державного підприємства «УДЦР» та рівня його прибутковості в системі економічної безпеки. У третьому розділі запропоновано напрями підвищення рівня прибутковості державного підприємства «УДЦР» в системі його економічної безпеки

На основі опрацювання теоретичних та практичних матеріалів зроблені відповідні висновки та внесені конкретні пропозиції.

Ключові слова: прибуток, прибутковість, державне підприємство, чистий прибуток, фінансовий результат, дохід, управління прибутковістю.

ANNOTATION

Denysovets A. Management of profitability in the system of economic security of the enterprise.

Research for obtaining a master's degree in specialty 073 “Management.” - Lviv State University of Internal Affairs, Ministry of Internal Affairs of Ukraine, Lviv, 2024.

In the first chapter, the theoretical aspects of enterprise profitability management, factors that influence it and methods of evaluation are studied. The second section analyzes the financial and economic activities of the State Enterprise “UCRC” and the level of its profitability in the system of economic security. The third section proposes directions for increasing the level of profitability of the State Enterprise “UCRF” in the system of its economic security.

Based on the study of theoretical and practical materials, the author draws relevant conclusions and makes specific proposals.

Keywords: profit, profitability, state enterprise, net profit, financial result, income, profitability management.

ЗМІСТ

ВСТУП	4
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ УПРАВЛІННЯ ПРИБУТКОВІСТЮ В СИСТЕМІ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА	7
1.1. Економічна сутність понять «прибуток» та «прибутковість підприємства», його функції та структура	7
1.2. Фактори, що впливають на прибутковість підприємства	13
1.3. Методи управління та оцінки прибутковості підприємства в системі його економічної безпеки	19
Висновки до першого розділу	23
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ТА ОЦІНКА ПРИБУТКОВОСТІ ДЕРЖАВНОГО ПІДПРИЄМСТВА «УДЦР»	25
2.1. Загальна характеристика досліджуваного підприємства	25
2.2. Аналіз фінансового стану державного підприємства «УДЦР»	31
2.3. Оцінка прибутковості підприємства в системі економічної безпеки	37
Висновки до другого розділу	41
РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ ПРИБУТКОВІСТЮ ДЕРЖАВНОГО ПІДПРИЄМСТВА «УДЦР»	43
3.1. Напрями збільшення прибутковості підприємства в сучасних умовах	43
3.2. Оптимізація витрат підприємства як напрям максимізації прибутку	49
Висновки до третього розділу	54
ВИСНОВКИ	55
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	57
ДОДАТКИ	61

ВСТУП

Актуальність теми. Управління прибутком підприємства є одним з основних аспектів ефективного функціонування бізнесу в умовах сучасної економіки. В умовах високої конкуренції, економічних нестабільностей та постійних змін на ринку, забезпечення стабільного прибутку стає не лише важливим, але й необхідним для досягнення довгострокової фінансової стійкості компанії. Прибуток є основним показником, який відображає ефективність діяльності підприємства, його здатність генерувати додаткові ресурси для розвитку та інвестицій, а також забезпечує фінансову підтримку для покриття витрат і розширення бізнесу.

Актуальність управління прибутком зростає на тлі глобалізації ринків, впровадження новітніх технологій і необхідності адаптації до змінюваних умов зовнішнього середовища. Збалансоване управління витратами, оптимізація доходів та ефективна фінансова стратегія є основними інструментами для максимізації прибутку та досягнення фінансових цілей підприємства. Водночас, грамотне управління прибутковістю дозволяє не тільки забезпечити зростання конкурентоспроможності на ринку, але й підвищити привабливість компанії для інвесторів, партнерів та споживачів, що є важливим чинником успіху на сучасному ринку. Отже, тема кваліфікаційної роботи є **актуальною**.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема управління прибутковістю підприємств в сучасних умовах є предметом дослідження багатьох вчених та економістів таких як: І. Бланк, А. Бугай, О. Гетьман, О. Денисенко, В. Ковальова, В. Костецький, Г. Кіркйцев, Ю. Кучерявенко, А. М. Поддєрьогін, О. Рябенкова, Р. Семенов, В. Шаповал, В. Шелудько та інших. Науковці досліджували різні підходи до визначення сутності, функцій, принципів та напрямів управління, оптимізації прибутковості підприємств різних форм власності та рівня дохідності.

Метою кваліфікаційної роботи є узагальнення теоретичних засад та практичних аспектів управління прибутковістю підприємства, а також обґрунтування напрямів її удосконалення в системі економічної безпеки.

Реалізація поставленої мети кваліфікаційної роботи зумовила вирішення наступних завдань:

- з’ясувати економічну сутність понять «прибуток» та «прибутковість підприємства», його функції та структура;
- визначити фактори, що впливають на прибутковість підприємства;
- охарактеризувати методи управління та оцінки прибутковості підприємства в системі його економічної безпеки;
- дослідити загальну характеристику державного підприємства «УДЦР»;
- проаналізувати фінансовий стан державного підприємства «УДЦР»;
- здійснити оцінку прибутковості підприємства в системі економічної безпеки;
- обґрунтувати напрями збільшення прибутковості підприємства в сучасних умовах;
- запропонувати напрями оптимізації витрат підприємства.

Об’єктам дослідження кваліфікаційної роботи є система управління прибутковістю державного підприємства «УДЦР».

Предметом дослідження є організаційно-методичне забезпечення, процеси управління та оцінки прибутковості державного підприємства «УДЦР» в системі економічної безпеки.

Методи дослідження. У кваліфікаційній роботі використані наступні загальнонаукові та спеціальні методи дослідження, зокрема: узагальнення, синтезу, індукції та дедукції, групування, порівняння та абстрагування, методи графічного аналізу та табличний метод – для здійснення аналізу фінансового стану та групування, методу коефіцієнтів.

Інформаційна база. Інформаційну базу кваліфікаційної роботи у процесі дослідження обраної теми склали: наукова та науково-методична література,

посібники, підручники, періодична література вітчизняних та іноземних вчених і економістів, матеріали розміщені на офіційному сайті державного підприємства «Український державний центр радіочастот», фінансова звітність підприємства за 2021-2023 роки.

Інформація про практичне значення роботи, апробацію результатів дослідження. Основні положення та результати дослідження кваліфікаційної роботи розглядалися під час науково-практичного семінару «Фінансова розвідка: реалії та перспективи в умовах викликів воєнного часу» 15 листопада 2024 року.

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота складається з анотації, вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Кваліфікаційна робота містить 7 рисунків, 9 таблиць, 42 позиції списку використаних джерел, загальний обсяг становить 70 сторінок.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ УПРАВЛІННЯ ПРИБУТКОВІСТЮ В СИСТЕМІ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Економічна сутність понять «прибуток» та «прибутковість підприємства», його функції та структура

Формування та управління прибутком підприємства є критично важливими для його фінансової стабільності та розвитку. Прибуток є основним показником ефективності діяльності, що визначає здатність підприємства забезпечувати власні фінансові потреби, здійснювати інвестиції та розвивати нові напрямки бізнесу. Управління прибутком дозволяє оптимізувати витрати, підвищувати доходи та адаптуватися до змінюваних умов ринку, забезпечуючи конкурентоспроможність підприємства. Вміння ефективно керувати прибутком сприяє не лише досягненню фінансових цілей, а й підвищенню довіри інвесторів та партнерів [6].

Прибуток підприємства економічна категорія, яка формується залежно від підходів до її трактування, виду підприємства, його організаційної структури, виду діяльності чи навіть стратегії управління вхідними та вихідними грошовими потоками. Чим більший прибуток отримує підприємство, тим більший рівень його фінансової незалежності, рентабельності а відповідно конкурентоспроможності на ринку.

У сучасній економічній літературі не існує єдиного підходу до визначення поняття прибутку (таблиця 1.1), різні автори трактують його по-різному, що визначає його як багатопланове економічне явище. У Господарському кодексі України прибуток (дохід) суб'єкта господарювання є показником його фінансових результатів, що визначається шляхом скорочення суми валового доходу підприємства (суб'єкта господарювання) та суми валових витрат і амортизаційних відрахувань [8].

Таблиця 1.1

Підходи до трактування поняття «прибуток»

Автор	Сутність визначення поняття «прибуток»
А. Поддєрьогін	Визначає прибуток, як частину додаткової, виробленої та реалізованої вартості підприємства, яка готова до розподілу і з якої підприємство отримує фінансовий результат
С. Покропивний	Розглядає прибуток підприємства як залишену після розподілу, відшкодування, розрахунків по виробничій та комерційній діяльності частину виручки
С. Янко	Визначають прибуток як вартість яку підприємство отримує після виробництва та реалізації товарів, робіт та послуг за різні періоди часу
О. Кнейслер, О. Квасовський	Розглядає прибуток як зростаючий грошовий потік, який підприємство постійно повинно отримувати від здійснення господарської діяльності а відповідальність за розмір прибутку підприємства лежить на фінансовому менеджері
Н. Богацька, М. Кузьменко	Розглядають прибуток як отримання певного визначеного фінансового результату підприємства, який необхідно визначити на кінець звітного року та який приносить стабільність підприємству
Н. Тарасенко	Визначає прибуток підприємства, як форму доходу підприємства, яке вклало капітал у досягнення своїх цілей, забезпечило протягом року комерційний успіх
О. Кривицька	Визначає прибуток як важливий та абсолютний показник ефективності, достатності обсягів отриманих загальних доходів підприємства в процесі здійснення основної діяльності
Т. Білик	Розглядає прибуток як складну економічну величину яка забезпечує процеси формування та розподілу отриманої вартості підприємства у фінансовому періоді

Джерело: [3; 4; 13; 17; 25; 31; 34; 42]

На нашу думку прибуток підприємства - це фінансовий результат його діяльності, який відображає різницю між доходами та витратами за певний період і є основним джерелом для забезпечення його подальшого розвитку, виплати податків, інвестицій і винагороди власникам та працівникам.

Прибутку, як економічній категорії притаманні наступні характеристики:

- являє собою сукупний дохід, який підприємство отримує за здійснення певного виду діяльності;
- виступає гарантією отримання доходу, який можна реінвестувати у капітал підприємства;
- являється вартісним показником, який виражений у грошовій формі у різних видах валюти;
- виступає формою доходу власників підприємства, який вони вклали у діяльності та розвиток підприємства;
- характеризує всю суму сукупного доходу, який підприємство отримало із різних джерел за різний період, у різній формі (грошова, безготівкова);
- фінансовий показник, який підтягається математичним розрахункам в процесі формування фінансової звітності [18; 38].

Прибуток займає одне із ключових місць в діяльності сучасного підприємства, оскільки є одним із основних показників щодо ефективності діяльності підприємства. Якщо підприємство перестає отримувати прибуток воно припиняє свою діяльність та оголошує себе банкрутом. І навпаки підвищення рівня прибутку створює умов для розширення виробництва чи надання послуг, збільшення працівників чи якості товарів, впровадження інновацій у подальшу діяльність.

Основні функції прибутку підприємства представлено в таблиці 1.2.

Таблиця 1.2

Функції прибутку підприємства

Функція	Значення функції прибутку
Відтворювальна	Прибуток забезпечує відтворення і розвиток підприємства, фінансуючи нові інвестиції, модернізацію виробництва та впровадження інновацій
Мотиваційна	Прибуток стимулює підприємців і працівників до підвищення ефективності виробництва, пошуку нових ринків та удосконалення управлінських процесів
Контролююча	Прибуток є індикатором правильності обраної стратегії підприємства, дозволяючи виявити слабкі місця в організації виробництва або маркетингу

продовження таблиці 1.2

Розподільча	Прибуток розподіляється серед власників, акціонерів, а також може бути використаний для виплат заробітної плати, інвестицій в соціальні програми чи екологічні ініціативи
Забезпечення фінансової незалежності	Прибуток дає підприємству можливість знижувати залежність від зовнішніх джерел фінансування, таких як кредити або інвестиції, що підвищує його фінансову стабільність

Джерело: згруповано автором за даними [4; 17; 34].

Прибуток є результативним показником, що формується під час здійснення операційної діяльності (реалізація товарів і послуг, аванси, надходження від боржників, страхові премії, роялті, залишки коштів на рахунках), інвестиційної діяльності (реалізація фінансових інвестицій, відсотки, деривативи, дивіденди, продаж необоротних активів), фінансова діяльність (дохід від власного капіталу, отримані позики, лізинг, отримання відсотків, продаж частки дочірнього капіталу) [3; 36]. Окрім того, це дає можливість виділити наступні види прибутку підприємства:

- маржинальний прибуток — це різниця між доходами підприємства і змінними витратами, які безпосередньо пов'язані з процесом виробництва та продажу продукції, що відображає фінансовий результат після покриття цих витрат;
- валовий прибуток — це різниця між чистими доходами і собівартістю реалізованої продукції, включаючи накладні витрати, що показує прибуток від основної діяльності до врахування інших операційних витрат;
- операційний прибуток — це різниця між валовим прибутком і постійними витратами підприємства, що вказує на результат діяльності до урахування фінансових витрат і податків;

- прибуток від звичайної діяльності до оподаткування — це різниця між прибутком від звичайної діяльності і податковими відрахуваннями, що дозволяє оцінити результат до сплати податків;
- чистий прибуток — це сума, що залишається після сплати всіх податків і обов'язкових платежів, яка є остаточним фінансовим результатом діяльності підприємства та може бути використана для дивідендів або реінвестована в бізнес [6; 21; 38].

У додатку А представлена більш широка класифікація прибутку підприємства, яку отримує підприємство під час здійснення фінансово-господарської діяльності. На основі визначення поняття «прибуток» визначимо сутність «прибутковості підприємства».

О. Хмелевський визначає прибутковість підприємства як стан, який вказує на здатність здійснювати рентабельну діяльність (прибуткову діяльність), забезпечувати високий рівень платоспроможності, гер-нерувати прибуток з різних джерел, у майбутньому забезпечувати інноваційно-інвестиційний розвиток [35].

Р. Антонюк визначає прибутковість підприємства як його здатність генерувати позитивний (додатковий) фінансовий результат від здійснення господарської діяльності, який полягає у перевищенні сукупних (валових) доходів над сукупними витратами [1].

Отже, прибутковість економічний показник, який характеризує ефективність його діяльності, визначаючи здатність генерувати прибуток від використання ресурсів, і зазвичай вимірюється через співвідношення прибутку до витрат, обороту або капіталу. Це здатність підприємства отримувати прибуток від своєї основної діяльності, що вимірюється через різні фінансові коефіцієнти, які відображають співвідношення між отриманим прибутком і вкладеними ресурсами, такими як витрати, доходи або капітал, що дозволяє оцінити ефективність його роботи.

Управління прибутковістю підприємства передбачає комплексний процес який включає в себе аналіз, планування, контролінг та коригування фінансових показників з метою максимізації прибутку при оптимізації витрат. Основними етапами управління прибутковістю є:

- виявлення факторів, які впливають на рівень прибутковості (наприклад, ціноутворення, витрати на виробництво, ефективність використання ресурсів);
- аналіз основних показників прибутковості (зокрема, рентабельності);
- розробка стратегії оптимізації цих факторів;
- моніторинг результатів [1; 7].

Ключовими інструментами в управлінні є фінансовий аналіз, бюджетування, управлінський облік та застосування різних методів підвищення ефективності — від автоматизації процесів до змін у виробничій або маркетинговій політиці. Управління прибутковістю ґрунтується на забезпеченні наступних принципів:

- оптимізації витрат підприємства;
- стратегічного планування (короткострокові та довгострокові стратегії);
- адаптивності до змін у ринковому середовищі, економічних умовах та вимогах споживачів;
- ефективного ціноутворення;
- інвестиційної ефективності;
- конкурентоспроможності (досягнення високих рейтингових показників серед конкурентів);
- контролю та моніторингу;
- мотивації та стимулювання [1; 27].

Управління прибутковістю дозволяє підприємству зберігати конкурентоспроможність, ефективно реагувати на зміни ринкових умов і забезпечувати сталий розвиток.

1.2. Фактори, що впливають на прибутковість підприємства

Рівень прибутковості підприємства залежить від багатьох внутрішніх і зовнішніх факторів, які впливають на ефективність його діяльності. До основних факторів можна віднести організаційно-економічну структуру підприємства, рівень управлінських рішень, цінову політику, виробничі витрати, конкурентне середовище, а також макроекономічні умови, такі як інфляція, зміни в податковому законодавстві та валютні коливання. Всі ці чинники взаємодіють між собою, впливаючи на здатність підприємства генерувати прибуток, оптимізувати витрати і досягати фінансових цілей. Управління цими факторами є ключем до забезпечення стабільного та високого рівня прибутковості [21].

Сьогодні фактори, що впливають на рівень прибутковості підприємства можна поділити на три групи:

- перша – це негативні фактори зовнішнього середовища, на які підприємство не має безпосереднього впливу і які найбільш негативно впливають на прибутковість;
- друга – це негативні фактори внутрішнього середовища, які підприємство здатне контролювати, зменшувати їх вплив на прибутковість, рентабельність та загальний фінансовий стан підприємства за короткий термін;
- третя – це позитивні фактори, що впливають на збільшення рівня прибутковості підприємства.

Негативні фактори зовнішнього середовища, що впливають на рівень прибутковості підприємства, можуть значно знизити його фінансові результати та конкурентоспроможність. Фактори (загрози) зовнішнього середовища представлені на рисунку 1.1.



Рис. 1.1. Фактори зовнішнього середовища, що негативно впливають на прибутковість підприємства (згруповано автором за даними [6; 21; 40])

Сьогодні в Україні для підприємств незалежно від розміру та виду діяльності найбільший вплив має війна, воєнний стан, постійні обстріли,

оскільки вони отримують прямі збитки від руйнування виробничих потужностей, складів, офісів, а також витрати на відновлення пошкодженого майна можуть суттєво знизити прибуток або навіть призвести до фінансових труднощів. Значна кількість підприємств, що мали відділення чи філії по всій території України зазнали втрати майна через окупацію територій.

Наступним фактором є економічна нестабільність, яка пов'язана із інфляцією, рецесією, коливаннями валютних курсів та загальною економічною невизначеністю, які можуть негативно впливати на витрати підприємства, знижувати купівельну спроможність споживачів і обмежувати доступ до фінансових ресурсів.

Підвищення податків або введення нових податків може збільшити витрати підприємства, знизити його прибуток і ускладнити процес планування фінансів. нові закони, норми і вимоги до діяльності підприємств, наприклад у сфері екології, охорони праці або безпеки, можуть призвести до збільшення витрат на дотримання нормативів, а також до адміністративних та правових витрат [21; 40].

Не менш важливим фактором, як показали події останніх років, який впливає на прибутковість та навіть подальше функціонування є порушення ланцюгів постачань – війна може призвести до блокування транспортних шляхів, знищення інфраструктури або затримок у доставці сировини та готової продукції. Це веде до зростання витрат на логістику і збільшення термінів виконання замовлень, що знижує ефективність і прибутковість підприємства.

Втрата кадрів і зниження ефективності праці – мобілізація працівників, еміграція, вимушені переселення або навіть фізична небезпека можуть призвести до втрати ключових кадрів, зниження продуктивності праці та збільшення витрат на забезпечення безпеки [].

Також, на рівень прибутковості підприємства мають внутрішні фактори і загрози, проте на відміну від зовнішніх підприємство може швидко на них відреагувати та нейтралізувати повністю або частково за більш швидкий період (рисунк 1.2).

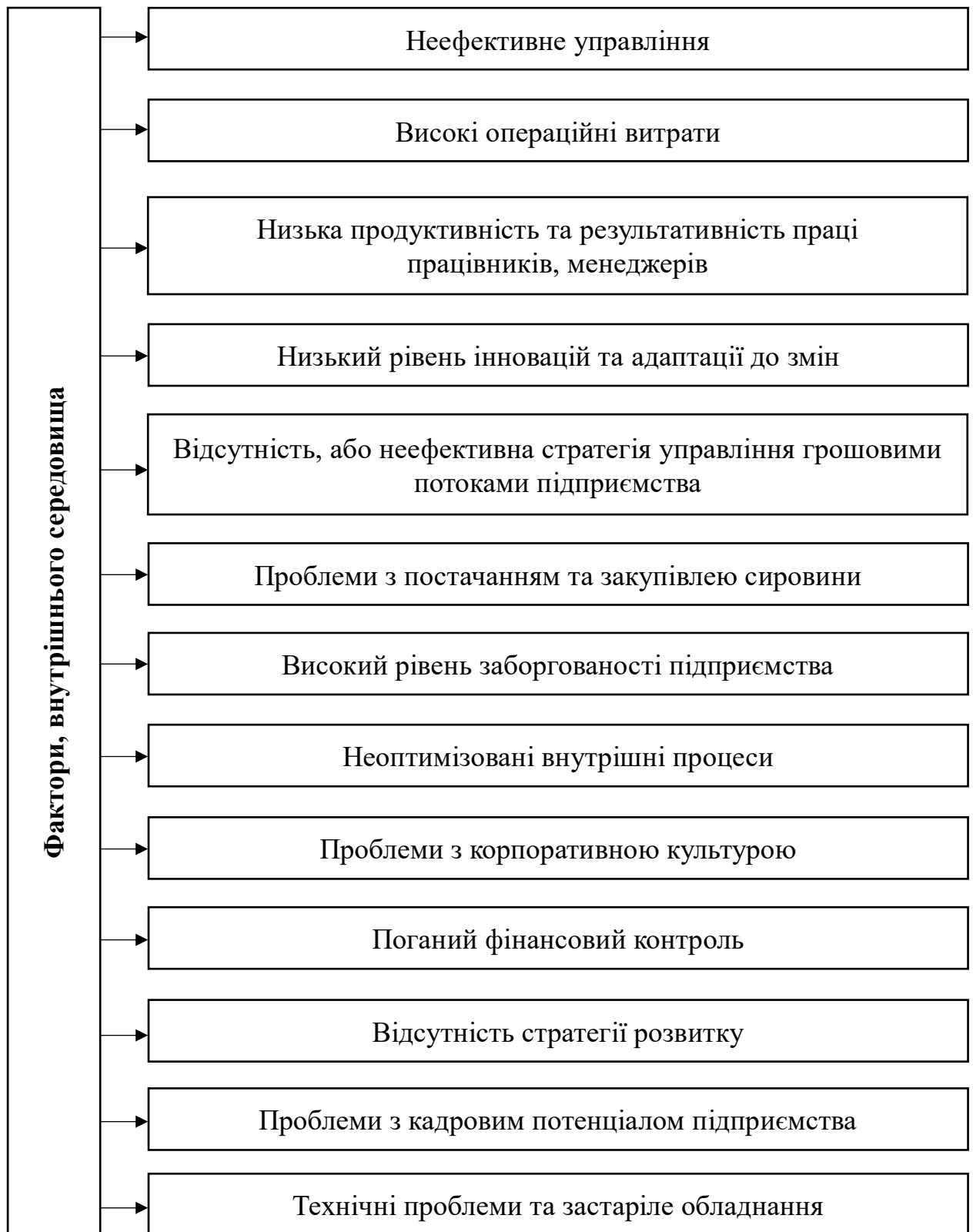


Рис. 1.2. Фактори внутрішнього середовища, що негативно впливають на прибутковість підприємства (згруповано автором за даними [6; 21; 28; 40])

Неефективне управління є одним з основних внутрішніх факторів, які можуть значно впливати на рівень прибутковості підприємства. Це

проявляється в прийнятті неправильних стратегічних рішень, недооцінці ризиків, відсутності чіткої стратегії розвитку та слабкому плануванні. Погано організоване управління може призвести до нераціонального використання ресурсів, надмірних витрат, низької продуктивності праці та недостатнього контролю за виконанням завдань. Крім того, відсутність ефективної комунікації між підрозділами та невміння мотивувати персонал можуть спричинити конфлікти та зниження рівня залученості співробітників, що додатково знижує ефективність підприємства в цілому [4; 32].

Високі операційні витрати є серйозною загрозою для прибутковості підприємства, оскільки вони значно знижують маржу прибутку. Це можуть бути витрати на виробництво, оплату праці, енергозабезпечення, утримання обладнання та інші поточні витрати, які не завжди приводять до прямого збільшення доходів. Коли операційні витрати перевищують певний рівень, підприємство змушене скорочувати прибуток, оскільки більша частина доходів йде на покриття цих витрат, а не на реінвестиції чи виплати акціонерам. Постійно високі витрати також можуть обмежити здатність підприємства до інвестування в інновації, технології чи розширення, що, в свою чергу, знижує його конкурентоспроможність на ринку.

Низька якість товарів і послуг має прямий негативний вплив на прибутковість підприємства, оскільки веде до втрати клієнтів і погіршення репутації компанії. Якщо продукція або послуги не відповідають стандартам, споживачі часто відмовляються від подальших покупок, шукаючи більш якісні альтернативи у конкурентів. Крім того, компанії можуть змушені витратити значні ресурси на повернення товарів, надання гарантійних послуг або компенсації, що збільшує витрати. Постійні скарги та негативні відгуки можуть знизити довіру до бренду, що, в свою чергу, обмежує зростання продажів і прибутку. Таким чином, низька якість стає не тільки ризиком для утримання клієнтів, а й серйозною загрозою для фінансової стабільності бізнесу [28].

Відсутність ефективної стратегії управління прибутковістю призводить до неорганізованості в плануванні та використанні ресурсів, що може спричинити втрати доходів. Без чіткої стратегії підприємство не може належно оцінити можливості для зростання, оптимізувати витрати або максимізувати прибуток, що знижує його конкурентоспроможність і фінансову стабільність.

Проте на нашу думку варто виділити позитивні фактори, що впливають на рівень прибутковості підприємства в сучасних умовах:

- впровадження нових інноваційних технологій та автоматизованих бізнес-процесів у діяльність підприємства;
- ефективна система управління витратами, їхній постійний аналіз, оцінка та оптимізація;
- диверсифікація продуктового портфеля, який передбачає розширення асортименту товарів чи послуг;
- адаптація до ринкових змін, можливість швидко реагувати на зміни в попиті, конкурентному середовищі тощо;
- покращення якості послуг чи товарів, що виробляється або створення чогось нового на ринку (унікального);
- впровадження та розвиток системи управління кадрами;
- розширення ринку збуту продукції;
- незначні обсяги кредиторських виплат за відсотками;
- створення стратегічних партнерських зав'язків тощо.

Отже, проведений аналіз негативних факторів (загроз), що впливають на прибутковість підприємства в сучасних умовах свідчить, що на сьогодні існує значна кількість внутрішніх та зовнішніх факторів, що вимагає від вітчизняних підприємств ефективного управління прибутковістю, розробку системи здійснення аналізу та оцінки прибутковості, а також розробки основних стратегічних напрямів її підвищення, враховуючи стан економіка країни.

1.3. Методи управління та оцінки прибутковості підприємства в системі його економічної безпеки

Управління прибутковістю підприємства являє собою складний та багатоетапний процес, який оснований на наступних визначних завданнях (рисунок 1.3).

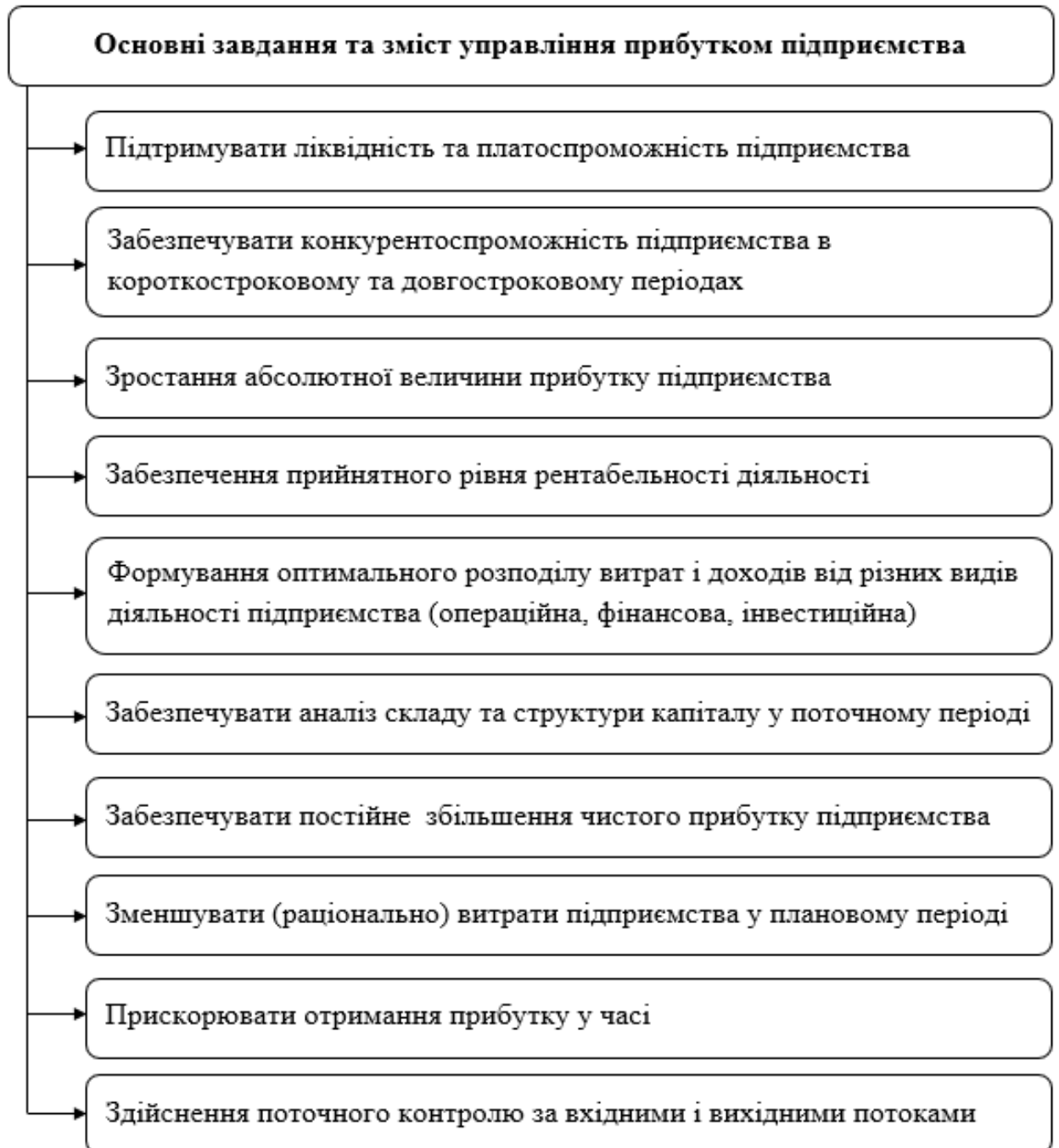


Рис. 1.3. Основні завдання управління прибутком підприємства [38]

Управління прибутковістю підприємства — це процес планування, організації, контролю та аналізу фінансових ресурсів і бізнес-процесів з метою забезпечення максимального прибутку при оптимальних витратах. А ефективне управління прибутковістю підприємства — це комплексна система заходів, спрямованих на досягнення максимального прибутку за умов оптимального використання ресурсів і зниження витрат. Це включає розробку стратегій для підвищення доходів, таких як удосконалення процесів виробництва, поліпшення якості продукції, гнучке ціноутворення, а також заходи з контролю за витратами, раціональне використання робочої сили та матеріальних ресурсів. Ефективне управління також передбачає постійний моніторинг і аналіз фінансових результатів, своєчасну корекцію бізнес-процесів і здатність адаптуватися до змін на ринку, що дозволяє забезпечити стійке зростання та конкурентоспроможність підприємства [28; 38].

При управлінні прибутковістю підприємства можливо використовувати одну із чотирьох моделей (рисунок 1.4), або комплексно їх комбінувати.



Рис. 1.4. Моделі управління прибутком підприємства [2; 14; 38]

Управління прибутковістю підприємства безпосередньо залежить від стратегії управління загальними доходами підприємства, і включає наступні аспекти:

- управління обсягами продажу продукції, що враховує такі параметри, як якість, ціна, унікальність, конкурентоспроможність та гарантійні умови;
- розробка рекламної стратегії та маркетингового плану, орієнтованих на збільшення продажів як на внутрішньому, так і зовнішньому ринках;
- визначення цінової політики з урахуванням цінових пропозицій конкурентів та попиту серед споживачів;
- отримання додаткових доходів від продажу надлишкових необоротних активів, інноваційних розробок або патентів;
- управління дебіторською заборгованістю;
- управління кредиторською заборгованістю [38].

Економічна безпека підприємства безпосередньо залежить від рівня прибутковості. Саме прибуток дозволяє компанії бути фінансово незалежною, здійснювати інновації та адаптуватися до змін ринку, що є запорукою її довгострокового успіху. Він забезпечує фінансову стійкість, дозволяє інвестувати в розвиток та модернізацію виробництва, а також створює резерв для подолання кризових ситуацій.

Отже, управління прибутковістю є невід’ємною частиною його подальшого розвитку. Для ефективного управління, необхідно також, розраховувати показники прибутковості. У науковій літературі прибутковість розглядають невід’ємно від рентабельності підприємства. Для розрахунку використовуються наступні показники:

1. Коефіцієнт рентабельності продукції (K_{rp}) - відображає рівень прибутковості виготовлення продукції або надання послуг підприємством. Розраховується як:

$$K_{rp} = \text{Чистий прибуток} / \text{Собівартість реалізованої продукції} * 100 \quad (1.1)$$

2. Коефіцієнт рентабельності активів (K_{ra}) - показує відсоток того, наскільки для підприємства вигідні активи в отриманні доходу у майбутньому та розраховується:

$$K_{ra} = \text{Чистий прибуток} / (\text{Валюта балансу на початок періоду} - \text{Валюта балансу на кінець періоду}) * 100 \quad (1.2)$$

3. Коефіцієнт рентабельності власного капіталу (K_{vk}) - показує відсоток того, наскільки підприємство вигідно (ефективно для себе) використовує власний капітал в діяльності. Такий показник розраховується наступним чином:

$$K_{vk} = \text{Чистий прибуток} / (\text{Власний капітал на початок періоду} - \text{Власний капітал на кінець періоду}) * 100 \quad (1.3)$$

4. Коефіцієнт рентабельності діяльності (K_z) - характеризує здатність підприємства створювати необхідний рівень прибутку у процесі своєї господарської (основної) діяльності і розраховується наступним чином:

$$K_z = \text{Чистий прибуток} / \text{Чистий прибуток від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)} * 100 \quad (1.4)$$

Рентабельність підприємства формується під великою кількістю факторів, тому для оцінки ефективності управління прибутковістю підприємству необхідно врахувати всі етапи збільшення та зменшення сукупних доходів і витрат і в кінцевому результаті визначити основу суму чистого прибутку підприємства. Сьогодні підприємства розраховують прибутковість в кінці звітного періоду (календарного року) на основі фінансової звітності – форма № 1 (Баланс підприємства) та форма № 2 (Звіт про фінансові результати підприємства) [5; 38].

До методів управління прибутковістю підприємства можна віднести наступні:

1. Економічні, які включають в себе: цінову політику (оптимальних цін), соціальні програми, інвестиційна та інноваційна політика, оптимізація витрат (зниження рівня витрат);

2. Організаційно-економічні, які включають: реструктуризація виробництва, делегування повноважень між різними рівнями управління, впровадження нових технологій, система контролю;
3. Маркетингові методи: просування продукції чи послуг, сегментація ринку, аналіз конкурентів;
4. Фінансові методи до яких відносяться управління: капіталом, фінансовими ризиками, інвестиціями;
5. Інноваційні методи, які включають: впровадження нових продуктів і послуг, створення нових бізнес-моделей.

Висновки до першого розділу

Дослідження сутності категорії «прибуток» дають можливість зробити висновок у, що у сучасних джерелах не існує єдиного визначення даного поняття. Прибуток розглядається як фінансовий результат діяльності підприємства, який відображає різницю між доходами та витратами за певний період і є основним джерелом для забезпечення його подальшого розвитку, виплати податків, інвестицій і винагороди власникам та працівникам.

Основними функціями прибутку підприємства є: відтворювальна, мотиваційна, контролююча, розподільча, забезпечення фінансової незалежності підприємства. Прибутковість підприємства — це економічний показник, який характеризує ефективність його діяльності, визначаючи здатність генерувати прибуток від використання ресурсів, і зазвичай вимірюється через співвідношення прибутку до витрат, обороту або капіталу.

Визначено, що основними факторами, що впливають на рівень прибутковості є: війна, постійні обстріли та руйнування інфраструктури, економічна нестабільність, конкуренція та монополія, зменшення купівельної спроможності населення, коливання цін на сировину та енергоносії, низька продуктивність праці, неефективне управління, високі операційні витрати

підприємства, проблеми з корпоративною культурою, низька якість продукції чи послуг підприємства тощо.

Визначено, що управління прибутковістю підприємства – це процес планування, організації, контролю та аналізу фінансових ресурсів і бізнес-процесів з метою забезпечення максимального прибутку при оптимальних витратах. Це включає в себе ефективне управління доходами та витратами, оптимізацію операційних процесів, стратегії ціноутворення, скорочення непотрібних витрат, а також правильний розподіл фінансових ресурсів для підтримки росту та конкурентоспроможності підприємства.

Методами управління прибутковістю підприємства є: економічні методи, організаційно-економічні методи, маркетингові методи, фінансові методи, інноваційні методи.

РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ТА ОЦІНКА ПРИБУТКОВОСТІ ДЕРЖАВНОГО ПІДПРИЄМСТВА «УДЦР»

2.1. Загальна характеристика досліджуваного підприємства

Українське державне підприємство «Український державний центр радіочастот» має сторічну історію свого заснування. Початок створення державного підприємства – 1934 рік як Центр «Укрчастотнагляд» на території селища Бровари, що у Київській області. Тоді він мав назву Пункт технічного радіоконтролю (ПТРК) який проіснував з 1094-1938 роки та під час Великої Вітчизняної війни був повністю зруйнований.

Відновлений після війни об'єкт став складовою частиною Київської дирекції радіозв'язку і радіомовлення, яка входила до системи Міністерства зв'язку УРСР. У 1945 новий ПТЗК почав вести контроль всіх радіостанцій зв'язку (навіть деяких розмов через радіостанції). Позитивним для майбутнього розвитку стало те, що з 1951 року Пункт радіоконтролю почав свою офіційну і довготривалу діяльність у місті Київ, де було чотири основні робочі місця з різними напрямками роботи. Точка отримала значну кількість нової (на той час сучасної) апаратури: приймачі ПРВ, “Телефункен”, “АШЕРО”, “АЕР”, 88LF; компаратор “МАРКОНІ”; вимірювачі стабільності частоти “ПЧ” і “ПЧ-2”; телевізори КВН, Т-2 (Ленінград), СКУ-2 (стійка вимірювальна).

У 1984 році відбулося масштабне розширення матеріально-технічної бази РСТРК за рахунок будівництва нового корпусу та сучасних антенних систем. Новий корпус та антенні поля, зведені у 1984 році, значно розширили можливості РСТРК. На початку 1988 року, відповідно до урядового рішення, було створено нову структуру – Київський центр електромагнітної сумісності, який об'єднав РСТРК та ДІЕ України.

З метою підвищення ефективності контролю за дотриманням вимог електромагнітної сумісності, у 1995 році регіональні інспекції електрозв'язку були реорганізовані та включені до складу УРЦ ЕМС РЕЗ. Це дало змогу значно розширити повноваження підприємства на ринку.

Наказом Міністерства зв'язку України восени 1996 року було проведено реструктуризацію Українського республіканського центру електромагнітної сумісності, в результаті якої було створено Державне підприємство «Укрчастотнагляд». Зі зміною назви на «Укрчастотнагляд» у 1996 році, центр розширив свої повноваження та зосередився на регулюванні радіочастотного спектра та нагляді за зв'язком.

З 1997 року Державний центр радіочастот став єдиним уповноваженим органом, який займається розподілом радіочастот, видачею дозволів на використання радіообладнання та контролем за дотриманням правил радіовипромінювання на території України.

Закон України "Про радіочастотний ресурс", ухвалений у 2000 році, закріпив за Центром "Укрчастотнагляд" статус ключового органу в системі управління радіочастотним ресурсом країни.

У 2004 році, відповідно до нової редакції законодавства про телекомунікації та радіочастотний ресурс, підприємство було перейменовано на Державне підприємство "Український державний центр радіочастот". У середині 2005 року Уряд України передав управління Державним підприємством "УДЦР" до сфери відповідальності Національної комісії з питань регулювання зв'язку. У 2012 році відбулася остаточна оптимізація структури управління у сфері зв'язку, в результаті якої Державне підприємство "УДЦР" було підпорядковано Національній комісії, що здійснює державне регулювання у сфері зв'язку та інформатизації [9].

Організаційна структура державного підприємства «Український державний центр радіочастот» зображена на рисунку 2.1.

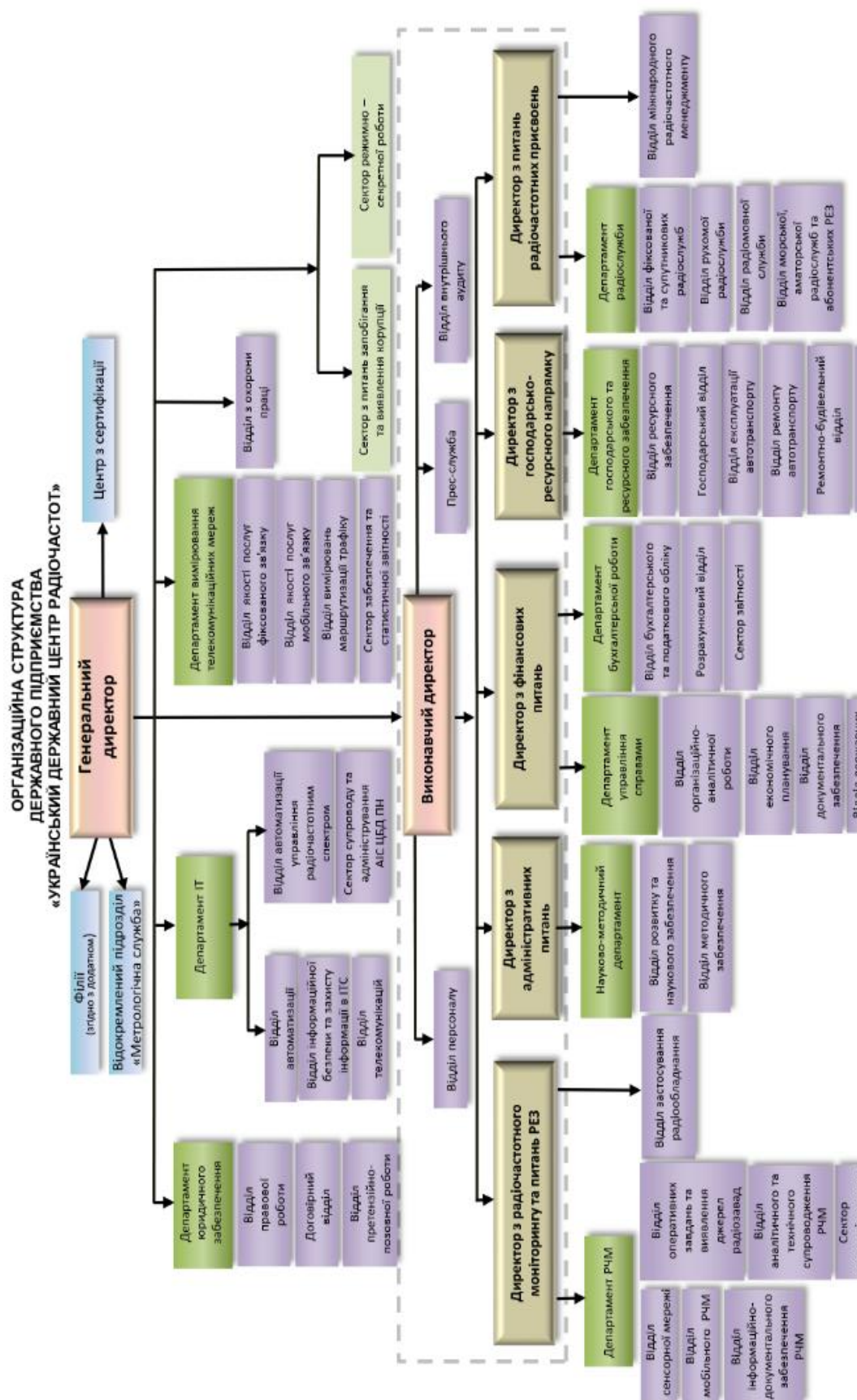


Рис. 2.1. Організаційна структура державного підприємства «Український державний центр радіочастот» [9]

Протягом останніх десятиліть в УДЦР було розроблено Єдину автоматизовану систему для радіочастотного моніторингу, а також впроваджено програмно-технічний комплекс для автоматизації робочих місць з планування частотних присвоєнь для різних типів радіозв'язку. Окрім того, було створено Випробувальний центр та Орган сертифікації техніки зв'язку (ОС «Укрчастотнагляд»), які функціонують в межах системи УкрСЕПРО.

До основних видів діяльності державного підприємства «Український державний центр радіочастот» згідно з класифікації КВЕД відносять:

- 61.10 Діяльність у сфері проводового електрозв'язку;
- 71.20 Технічні випробування та дослідження;
- 71.12 Діяльність у сфері інжинірингу, геології та геодезії, надання послуг технічного консультування в цих сферах;
- 61.90 Інша діяльність у сфері електрозв'язку;
- 61.30 Діяльність у сфері супутникового електрозв'язку;
- 61.20 Діяльність у сфері без проводового електрозв'язку;
- 45.20 Технічне обслуговування та ремонт автотранспортних засобів.

Підприємство «УДЦР» відповідно Закону України «Про електронні комунікації» має всі повноваження, щоб виконувати такі види діяльності [9]:

- виконувати розрахунки для визначення електромагнітної сумісності, а також здійснювати присвоєння радіочастот і сигналів розпізнавання;
- контролювати використання радіочастотного ресурсу відповідно до чинного законодавства та нормативних документів та забезпечувати дотримання вимог законодавства щодо використання радіочастотного спектру;
- проводити розрахунки на електромагнітну сумісність, а також здійснювати присвоєння радіочастот та сигналів розпізнавання;
- здійснювати моніторинг користування радіочастотним спектром загальними користувачами згідно з вимогами цього Закону та визначеними регулятором правилами;

- проводити моніторинг якості електронних комунікаційних послуг відповідно до встановлених норм і процедур регулятора;
- надавати технічні обґрунтування щодо можливості застосування заявлених типів радіобладнання на території України для загальних користувачів у діапазонах радіочастот загального користування;
- брати участь у проведенні первинного технічного контролю радіобладнання на місцях його експлуатації;
- організовувати заходи для виявлення джерел радіозавад;
- управляти автоматизованою системою для моніторингу використання радіочастотного спектру загального користування;
- вжити заходи для забезпечення електромагнітної сумісності радіобладнання;
- проводити технічну експертизу для попередньої оцінки здатності радіобладнання до забезпечення електромагнітної сумісності перед підготовкою рішення регуляторного органу щодо видачі ліцензії на використання радіочастотного спектру;
- займатися міжнародною координацією супутникових мереж і систем, присвоєнням радіочастот для радіобладнання та їх правовим захистом на міжнародному рівні [9].

Сьогодні спеціалісти УДЦР активно залучені до роботи в робочих групах та комісіях МСЕ (Міжнародного союзу електрозв'язку) і СЕПТ (Європейської конференції адміністрацій пошти та зв'язку) з питань частотного менеджменту, спектральних технологій, регулювання, нумерації, а також присвоєння імен і адрес. Представники УДЦР є частиною делегації Адміністрації зв'язку України на Всесвітніх та Регіональних конференціях радіозв'язку, а також на Всесвітній асамблеї стандартизації електрозв'язку МСЕ.

У 2012 році спеціалісти Українського державного центру радіочастот сприяли ефективному використанню радіочастотного спектру під час проведення ЄВРО-2012. Їхню роботу високо оцінили в УЄФА, а також

Генеральний секретар Міжнародного союзу електрозв'язку Хамадун Туре, який відвідав Україну та УДЦР.

У 2015 році в Україні був проведений аукціон з продажу ліцензій на частоти для 3G. УДЦР активно підтримує мобільних операторів у розгортанні мереж третього покоління, виконуючи завдання, пов'язані з розрахунками на електромагнітну сумісність РЕЗ та наданням дозволів на їх експлуатацію. Після отримання першої заявки на технологію 3G у квітні 2015 року, на кінець липня 2016 року УДЦР видало понад 12 500 дозволів на експлуатацію РЕЗ для операторів.

У 2016 році УДЦР став членом Інтернет-асоціації України, а також отримав статус дійсного члена Асоціації «Телекомунікаційна палата України» та Асоціації підприємств інформаційних технологій України. Це відкрило нові можливості для підприємства швидко реагувати на зміни в бізнес-середовищі, а також знаходити і впроваджувати нові формати співпраці з учасниками ринку.

У 2017 році на засіданні Чорноморського форуму з імплементації цифрового дивіденду (BSDDIF) делегації країн-учасниць ухвалили рішення про обрання заступника директора департаменту радіослужби УДЦР Дмитра Проценка головою цієї регіональної координаційної групи, до складу якої входять технічні експерти адміністрацій зв'язку Болгарії, Румунії, Грузії, Молдови, Туреччини, а також України.

У 2018 році УДЦР увійшов до найбільш активних ТОП-100 державних підприємств за 2018 рік.

У 2020 році забезпечив прозору співпрацю з операторами у сфері покращення радіозв'язку, супутникового, мобільного.

З 2022 року державне підприємство підтримує військових у війні проти агресора, проводить відповідні навчання та тестування у сфері зв'язку, передає кошти на лікування та інше.

2.2. Аналіз фінансового стану державного підприємства «УДЦР»

Державне підприємство «Український державний центр радіочастот» - це підприємство монополіст, що здійснює свою діяльність на території України та надає послуги у сфері моніторингу електронних комунікацій, радіочастотного спектра, а також послуг поштового зв'язку.

У своїй діяльності державне підприємство «УДЦР» керується наступними цілями:

- забезпечення ефективного користування радіочастотним спектром;
- створення умов для подальшого розвитку в Україні технологій електронних комунікацій;
- здійснення радіочастотного моніторингу;
- забезпечення електромагнітної сумісності радіообладнання;
- підвищення рівня якості надання електронних комунікаційних послуг;
- вимірювання параметрів різних мереж [9].

Здійснимо аналіз фінансового стану державного підприємства «Український державний центр радіочастот» на основі показників фінансової звітності представлених у додатку Б та В. Розглянемо динаміку активів та пасивів державного підприємства «УДЦР» протягом 2021-2023 років (таблиця 2.1).

Таблиця 2.1

Показники динаміки активів та пасивів державного підприємства «УДЦР» у 2021-2023 роках, тис грн [30]

Показники	2021	2022	2023	Відхилення 2023-2021 (тис. грн)
Необоротні активи	1 301 553	1 247 447	1 449 361	147 808
Оборотні активи	207 593	1 210 847	264 041	56 448
Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	29	29	29	0

продовження таблиці 2.1

Власний капітал	1 327 403	1 330 294	1 436 176	108 773
Довгострокові зобов'язання та забезпечення	75 143	65 788	72 425	-2 718
Поточні зобов'язання і забезпечення	106 629	1 062 268	204 830	98 201
Усього пасивів/активів	1 509 175	2 458 350	1 713 431	204 256

Протягом 2021-2023 проаналізованих років, необоротні активи державного підприємства «УДЦР» зросли на 147 808 тис грн, оборотні активи підприємства зросли на 56 448 тис грн, а необоротні активи, утримувані для продажу та групи вибуття протягом трьох років залишалися без змін у розмірі 29 тис грн.

Власний капітал підприємства протягом 2021-2023 років збільшився на 108 773 тис грн, що є позитивним враховуючи економічну та політичну ситуацію в країні, довгострокові зобов'язання та забезпечення підприємства скоротилися на 2 718 тис грн, а поточні зобов'язання та забезпечення підприємства навпаки зросли на 98 201 тис грн. Загальна сума активів, пасивів (підсумок балансу) державного підприємства зросли на 204 256 тис грн.

Проаналізуємо більш детально активи державного підприємства «УДЦР» у 2021-2023 роках (таблиця 2.2).

Таблиця 2.2

Показники динаміки активів державного підприємства «УДЦР» у 2021-2023 роках, тис грн [30]

Показники	2021	2022	2023	Відхилення 2023-2021 (тис грн)
Нематеріальні активи	262 017	236 049	253 377	-8 640
Незавершені капітальні інвестиції	71 292	165 153	281 035	209 743

продовження таблиці 2.2

Основні засоби	965 510	844 350	913 757	-51 753
Довгострокова дебіторська заборгованість	2 547	1 604	975	-1 572
Інші необоротні активи	187	291	217	30
Усього необоротних активів	1 301 553	1 247 447	1 449 361	147 808
Запаси	29 800	72 096	20 795	-9 005
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	67 122	78 846	94 371	27 249
Дебіторська заборгованість за виданими авансами	804	601 122	4 042	3 238
Дебіторська заборгованість за бюджетом	2 371	14 597	24 022	21 651
Інша поточна дебіторська заборгованість	4 715	3 716	2 714	-2 001
Грошові кошти та їх еквіваленти	99 901	422 803	112 671	12 770
Витрати майбутніх періодів	1 379	5 988	1 677	298
Інші оборотні активи	1 501	11 706	3 749	2 248
Усього оборотних активів	207 593	1 210 847	264 041	56 448
Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	29	29	29	0

Аналіз активів підприємства показав, що протягом 2021-2023 років відбулися наступні зміни, а саме: нематеріальні активи скоротилися на 8 640 тис грн; незавершені капітальні інвестиції збільшилися на 209 743 тис грн; основні засоби скоротилися на 51 753 тис грн, а дебіторська заборгованість скоротилася на 1 572 тис грн; інші оборотні активи зросли на 30 тис грн. Загальна сума необоротних активів УДЦР зросла на 147 808 тис грн.

Запаси підприємства скоротилися на 9 005 тис грн, дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги зросла на 27 249 тис грн; дебіторська заборгованість за виданими авансами зросла на 3 238 тис грн; дебіторська заборгованість за бюджетом зросла на 21 651 тис грн, а інша поточна дебіторська заборгованість скоротилася на 2 001 тис грн; грошові кошти та їх еквіваленти зросли на 12 770 тис грн; витрати майбутніх періодів зросли на 298 тис грн, а інші оборотні активи зросли на 2 248 тис грн. Загальна сума оборотних активів підприємства зросла на 56 448 тис грн.

Тепер здійснимо аналіз пасивів державного підприємства «УДЦР» у 2021-2023 роках (таблиця 2.3).

Таблиця 2.3

Показники динаміки пасивів державного підприємства «УДЦР» у 2021-2023 роках, тис грн [30]

Показники	2021	2022	2023	Відхилення 2023-2021 (тис грн)
Зареєстрований пайовий капітал	10 725	10 725	10 725	0
Капітал у дооцінках	261 047	207 574	221 165	-39 882
Додатковий капітал	151 097	151 097	151 097	0
Резервний капітал	890 389	953 033	1 044 216	153 827
Нерозподілений прибуток	14 145	7 865	8 973	-5 172
Усього власного капіталу	1 327 403	1 330 294	1 436 176	108 773
Відстрочені податкові зобов'язання	55 180	43 523	42 303	-12 877
Інші довгострокові зобов'язання	1 124	1 414	738	-386
Довгострокові забезпечення	18 839	20 851	29 384	10 545
Усього довгострокові зобов'язання і забезпечення	75 143	65 788	72 425	-2 718

продовження таблиці 2.3

Поточна кредиторська заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями	37 193	969	831	-36 362
Поточна кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги	9 444	9 745	29 899	20 455
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	3 170	2 780	2 467	-703
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками зі страхування	1 684	1 684	1 681	-3
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з оплати праці	5 612	5 739	6 091	479
Поточна кредиторська заборгованість за одержаними авансами	682	978 821	737	55
Поточні забезпечення	45 621	62 145	63 165	17 544
Інші поточні зобов'язання	920	421	905	-15
Усього поточні зобов'язання і забезпечення	106 629	1 062 268	204 830	98 201

Аналіз пасивів підприємства показав, що протягом 2021-2023 років: капітал у дооцінках скоротився на 39 882 тис грн; резервний капітал зріс на 153 827 тис грн; нерозподілений прибуток скоротився на 5 172 тис грн, а сума власного капіталу підприємства зросла на 108 773 тис грн. Відстрочені податкові зобов'язання скоротилися на 12 887 тис грн, інші довгострокові зобов'язання скоротилися на 386 тис грн; довгострокові забезпечення зросли на 10 545 тис грн, а загальна сума довгострокових зобов'язань і забезпечень скоротилася на 2 718 тис грн.

Поточна кредиторська заборгованість підприємства також змінилася: за довгостроковими зобов'язаннями скоротилася на 36 362 тис грн; заборгованість за товари, роботи, послуги зросла на 20 455 тис грн; за розрахунками з бюджетом скоротилася на 703 тис грн; за розрахунками зі страхування скоротилися на 3 тис грн, а за розрахунками з оплати праці зросли на 479 тис грн; за одержаними авансами зросли на 55 тис грн; поточні забезпечення зросли на 17 544 тис грн.

Здійснено оцінку фінансових показників державного підприємства «УДЦР» у 2022-2023 роках (рисуюнок 2.2).

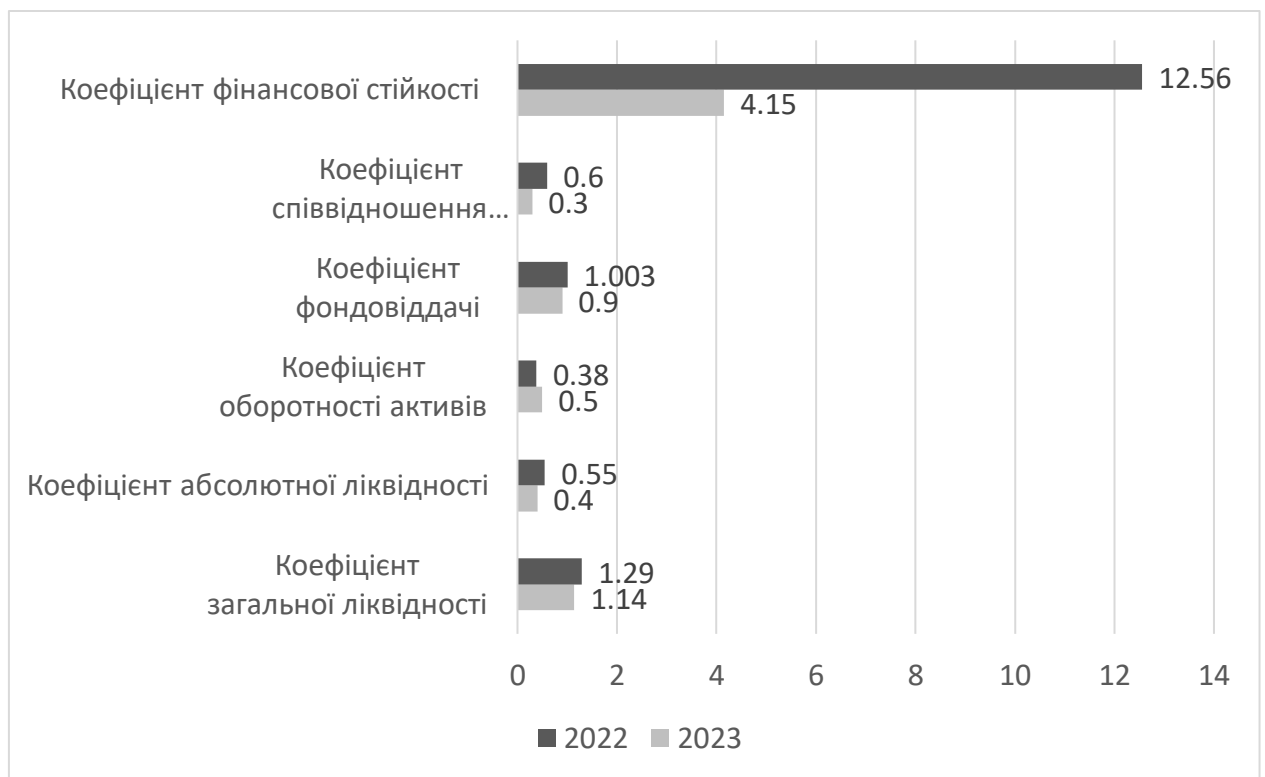


Рис. 2.2. Динаміка показників фінансово стану державного підприємства «УДЦР» у 2022-2023 роках

Фінансові показники державного підприємства «УДЦР» відповідають нормативним значенням показників, ліквідності, ділової активності, та свідчать про те, що підприємство веде активну фінансово-господарську діяльність, збільшує обсяги прибутку, вчасно розраховується за зобов'язаннями та вчасно сплачує прибутки.

2.3. Оцінка прибутковості підприємства в системі економічної безпеки

Прибуток підприємства є одним із ключових показників ефективності здійснення фінансово-господарської діяльності державного підприємства «УДЦР». Основні види послуг, які надає державне підприємство «УДЦР» є послуги з моніторингу радіочастот, їхнє присвоєння та інші послуги які пов'язані радіочастотним спектром загального та спеціального користування.

Розглянемо основні фінансові результати (доходи та видатки) державного підприємства «УДЦР» у 2021-2023 роках (таблиця 2.3).

Таблиця 2.3

Показники фінансових результатів (доходів і витрат) державного підприємства «УДЦР» у 2021-2023 роках, тис грн [30]

Показники	2021	2022	2023	Відхилення 2023-2021 (тис грн)
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	756 756	936 724	2 021 544	1 264 788
Собівартість реалізованої продукції	517 494	669 479	1 631 759	1 114 265
Валовий прибуток	239 262	267 245	389 785	150 523
Інші операційні доходи	6 388	13 671	52 518	46 130
Фінансовий результат від операційної діяльності	62 652	72 306	164 907	102 255
Інші фінансові доходи	0	958	563	563
Інші доходи	310	1 338	6 379	6 069

Як видно з таблиці 2.3, державне підприємство «УДЦР» у 2023 році значно збільшило чистий дохід від надання послуг у порівнянні з 2021 роком на 1 264 788 тис грн, що є наслідком підняття тарифів на послуги підприємства та збільшення спектру послуг операторів інших підприємств, збільшення необхідності моніторингу та надання дозволів.

Собівартість реалізованих послуг підприємства збільшилася на 1 114 265 тис грн, враховуючи економічну та політичну ситуацію, підвищення рівня цін на послуги та товари. Валовий прибуток зріс на 150 523 тис грн, інші операційні доходи підприємства зросли підприємства також зросли на 46 130 тис грн. Загальний фінансовий результат від операційної діяльності державного підприємства «УДЦР» зріс на 102 255 тис грн., інші фінансові доходи збільшилися на 563 тис грн, а інші доходи 6 069 тис грн.

Проаналізуємо зміну фінансового результату державного підприємства «УДЦР» після відрахувань (видатків) та сплати податків протягом 2021-2023 років (таблиця 2.4).

Таблиця 2.4

Динаміка прибутковості державного підприємства «УДЦР» у 2021-2023 роках, тис грн [30]

Показники	2021	2022	2023	Відхилення 2023-2021 (тис грн)
Фінансовий результат від операційної діяльності	62 652	72 306	164 907	102 255
Фінансовий результат до оподаткування	58 156	49 392	81 394	23 238
Витрати з податку на прибуток	20 204	21 792	31 784	11 580
Чистий фінансовий результат (чистий прибуток)	37 952	27 600	49 610	11 658

Як видно з таблиці 2.4 державне підприємство «УДЦР» є прибутковим та рентабельним підприємством, фінансовий результат від операційної діяльності протягом 2021-2023 років збільшився на 102 255 тис грн, фінансовий результат до оподаткування зріс на 23 238 тис грн, що дозволило підприємству збільшити податкові надходження до бюджету на 11 580 тис грн. Чистий фінансовий результат (чистий) прибуток підприємства збільшився на 11 658 тис грн, що свідчить про його активність, унікальність і здатність працювати в складних економічних умовах.

Здійснено аналіз сукупних доходів підприємства протягом 2022-2023 років (таблиця 2.5).

Таблиця 2.5

Показники сукупного доходу державного підприємства «УДЦР» у 2022-2023 роках, тис грн [30]

Показники	2022	2023	Відхилення 2023-2022 (тис грн)
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	-12 478	64 942	77 420
Інший сукупний дохід	103	-5 691	-5 794
Інший сукупний дохід до оподаткування	-12 375	59 251	71 626
Податок на прибуток	-11 738	2 983	14 721
Інший сукупний дохід після оподаткування	-637	56 262	56 899
Сукупний дохід	105 878	26 963	78 915

Незважаючи на війну державному підприємству «УДЦР» вдалося покращити показники сукупних доходів, що позитивно вплинуло на зростання чистого прибутку. Здійснено аналіз витрат підприємства, як важливої складової прибутковості протягом 2022-2023 років (таблиця 2.6).

Таблиця 2.5

Показники операційних витрат державного підприємства «УДЦР» у 2022-2023 роках, тис грн [30]

Показники	2022	2023	Відхилення 2023-2022 (тис грн)
Матеріальні затрати	107 301	546 274	438 973
Витрати на оплату праці	365 963	402 474	36 511
Відрахування на соціальні заходи	77 976	84 527	6 551
Амортизація	176 671	206 713	30 042
Інші операційні витрати	150 178	669 167	518 989
Усього операційних витрат	878 089	1 909 155	1 031 066

Збільшення обсягів загальних суми операційних витрат державного підприємства «УДЦР» на 1 031 066 тис грн свідчить про необхідність розробки напрямів їх оптимізації на наступний період, що дасть змогу за незмінних доходів збільшити рівень прибутку.

Аналіз доходів, витрат та чистого прибутку дає можливість розрахувати показники прибутковості (рентабельності) державного підприємства «УДЦР» у 2023 році і порівняти з 2022 роком (таблиця 2.6).

Таблиця 2.6

Показники рентабельності державного підприємства «УДЦР» у 2022-2023 роках

Показники	2022	2023	Відхилення 2023-2022
Коефіцієнт рентабельності продукції	4,12	3,04	-1,08
Коефіцієнт рентабельності активів	1,12	2,90	1,78
Коефіцієнт рентабельності власного капіталу	2,07	3,45	1,38
Коефіцієнт рентабельності діяльності	2,95	2,45	-0,50

Протягом 2022-2023 років показники рентабельності підприємства «УДЦР» знаходяться у нормативних значеннях, проте 2023 році порівняно з 2022 деякі скоротилися, зокрема, коефіцієнт рентабельності продукції на 1,08, коефіцієнт рентабельності діяльності на 0,50, а коефіцієнт рентабельності активів зріс на 1,78, коефіцієнт рентабельності власного капіталу на 1,38. Отже можна зробити висновок, що діяльність державного підприємства «Український державний центр радіочастот» є прибутковою, підприємство має високі показники рентабельності, ефективно управляє сукупними доходами та витратами, проте необхідно здійснювати постійний контроль за рухом вхідних та вихідних грошових потоків.

Висновки до другого розділу

Аналіз у другому розділі дав можливість зробити висновок, що УДЦР (Український державний центр радіочастот) - це державне підприємство, яке відповідає за ефективне управління радіочастотним спектром по всій території України. Підприємство здійснює розподіл та моніторинг радіочастот, що використовуються для телекомунікаційних, радіоелектронних та інших технічних потреб, забезпечує планування, аналіз та захисту радіочастот для різних видів зв'язку.

Аналіз фінансового стану показав, що необоротні активи зросли на 147 808 тис грн, оборотні активи зросли на 56 448 тис грн, а необоротні активи, утримувані для продажу та групи вибуття протягом трьох років залишалися без змін у розмірі 29 тис грн. Власний капітал підприємства протягом 2021-2023 років збільшився на 108 773 тис грн, довгострокові зобов'язання та забезпечення підприємства скоротилися на 2 718 тис грн, а поточні зобов'язання та забезпечення навпаки зросли на 98 201 тис грн. Загальна сума активів, пасивів (підсумок балансу) державного підприємства зросли на 204 256 тис грн.

Оцінка прибутковості державного підприємства «УДЦР» показала, що протягом 2021-2023 років чистий фінансовий результат (чистий) прибуток підприємства збільшився на 11 658 тис грн, що свідчить про його активність, унікальність і здатність працювати в складних економічних умовах. Сукупний дохід підприємства зростав за останні три роки, що дало змогу УДЦР підвищити відрахування до бюджету та покращити показники власної рентабельності.

РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ ПРИБУТКОВІСТЮ ДЕРЖАВНОГО ПІДПРИЄМСТВА «УДЦР»

3.1. Напрями збільшення прибутковості підприємства в сучасних умовах

Збільшення прибутків державного підприємства «УДЦР» є важливим фактором для забезпечення стабільного розвитку телекомунікаційної та радіоелектронної галузі в Україні, створення більш якісного зв'язку та співпраці з міжнародними партнерами. Завдяки зростанню прибутків підприємство може інвестувати у модернізацію обладнання, вдосконалення процесів моніторингу та управління радіочастотами, що підвищить ефективність використання національного спектра.

Окрім того, збільшення прибутковості ДП "Український державний центр радіочастот" (УДЦР) є важливою стратегічною метою, яка дозволить не тільки зміцнити фінансовий стан підприємства, але й сприяти розвитку телекомунікаційної галузі в Україні, а також:

- покращити якість послуг;
- оновити обладнання на більш сучасне, яке відповідає інноваційно-технічному розвитку компаній зв'язку в Україні;
- підвищити рівень заробітної плати чи премій працівниками;
- підвищити рівень кваліфікації працівників через купівлю курсів, підвищення кваліфікації, додаткового навчання тощо;
- оновити програмне забезпечення і відповідно рівень безпеки підприємства;
- підвищити рівень міжнародного співробітництва, особливо це стосується G5.

Для підвищення рівня прибутковості державного підприємства, на нашу думку, необхідно запропонувати наступні напрями (рисунок 3.1).



Рис. 3.1. Основні напрями збільшення прибутковості державного підприємства «УДЦР» (розроблено автором на основі даних [9; 10; 24])

Розширення спектру послуг Українського державного центру радіочастот (УДЦР) є важливим напрямом для підвищення прибутковості та зміцнення

його позицій на ринку. УДЦР може розвивати нові послуги, що відповідають вимогам сучасного ринку телекомунікацій та радіоелектроніки, і таким чином залучати більше клієнтів, як з внутрішнього, так і з міжнародного ринку. До таких послуг можна віднести:

- консалтинг та технічне обслуговування, під час якого УДЦР може пропонувати консалтингові послуги для компаній, які працюють у галузі радіочастот та телекомунікацій, допомагаючи їм в оптимізації використання спектру, плануванні мереж та забезпеченні ефективного управління ресурсами. Також можуть бути розроблені послуги з технічного обслуговування і підтримки радіочастотних мереж для забезпечення їх безперебійної роботи;
- послуги ліцензування, при яких УДЦР може розширити свою діяльність, надаючи послуги ліцензування для різних категорій користувачів радіочастотного спектру. Це включає як послуги з отримання ліцензій на користування частотами для нових користувачів, так і послуги щодо продовження та переоформлення ліцензій для існуючих компаній;
- освітні послуги - УДЦР може організувати навчальні курси та семінари для фахівців у галузі радіочастот та телекомунікацій, надаючи знання з управління спектром, моніторингу та регулювання. Це допоможе підвищити кваліфікацію працівників на ринку та забезпечити підготовку висококваліфікованих кадрів для цієї сфери;
- Підтримка стартапів та інноваційних проектів, коли підприємство може створювати умови для підтримки стартапів у галузі радіочастот і телекомунікацій, надаючи їм технічні та консультаційні послуги. Це сприятиме розвитку нових технологій в Україні, а також створенню додаткових джерел доходів для підприємства.

Державне підприємство «УДЦР» може оптимізувати тарифну політику на свої послуги шляхом проведення детального аналізу ринкової ситуації та потреб користувачів, що дозволить визначити найбільш ефективні ціни для різних категорій клієнтів. Підприємство може розробити диференційовану

тарифну модель, яка враховує обсяг використовуваних ресурсів, складність надання послуг та фінансові можливості замовників. Крім того, запровадження гнучкої системи знижок для довгострокових контрактів або обсягових замовлень може стимулювати лояльність клієнтів і збільшити доходи. Важливо також провести періодичний моніторинг ефективності тарифів і адаптувати їх до змін на ринку, що дозволить державному підприємству «УДЦР» залишатися конкурентоспроможним і забезпечити стабільне надходження фінансових ресурсів.

Також впровадити систему прозорого тарифоутворення, що забезпечить клієнтів чіткою інформацією про складові вартості послуг і сприятиме довірі з боку споживачів. Оцінка вартості на основі витрат та результатів роботи дозволить оптимізувати внутрішні процеси та знизити операційні витрати, що також вплине на ціну послуг. Крім того, наявність бонусних програм або акцій для нових клієнтів може залучити додаткових замовників, підвищуючи загальний обсяг наданих послуг та доходи підприємства.

Комплексне впровадження автоматизації та цифрових технологій у всі сфери діяльності підприємства дозволяє створити ефективну систему управління, яка дозволяє швидко адаптуватися до змін ринку та задовольняти потреби клієнтів. Цифрові рішення допомагають зібрати та проаналізувати великі обсяги даних, що дозволяє приймати більш обґрунтовані рішення та підвищити конкурентоспроможність компанії.

Оптимізація внутрішніх процесів підприємства за допомогою автоматизації та цифрових інструментів є необхідною умовою для підвищення продуктивності працівників та зниження витрат. Автоматизація рутинних завдань, таких як обробка замовлень, ведення обліку та генерація звітів, дозволяє співробітникам зосередитися на більш складних та творчих завданнях.

Не менш важливим аспектом збільшення рівня прибутковості для державного підприємства «УДЦР» є підвищення якості обслуговування, незважаючи на те, що оператори зв'язку та ті клієнти яким необхідні дозволи

зобов'язані співпрацювати з підприємством. До основних напрямів слід віднести:

- створення багатоканальної системи комунікацій з клієнтами, яка включатиме телефонні лінії, онлайн-чати, електронну пошту та спеціалізовані платформи для консультацій. Це дозволить швидше вирішувати питання клієнтів і збільшити рівень їх задоволення. Запровадження системи зворотного зв'язку для оцінки якості послуг дасть можливість більш оперативно виявляти слабкі місця і покращувати процеси обслуговування;
- впровадження сучасних технологій, таких як автоматизовані платформи для замовлення послуг, онлайн-системи для перевірки статусу замовлень, а також інтеграція штучного інтелекту для попереднього оброблення запитів клієнтів дозволить значно підвищити ефективність роботи підприємства. Це зменшить час обробки замовлень і покращить загальну оперативність обслуговування;
- для забезпечення високого рівня обслуговування клієнтів УДЦР необхідно регулярно проводити навчання та тренінги для своїх співробітників. Підвищення кваліфікації персоналу в галузі радіочастот та телекомунікацій дозволить покращити якість консультацій та підтримки клієнтів, зменшити кількість помилок і забезпечити професіоналізм у роботі;
- використання аналітичних інструментів для вивчення тенденцій і потреб клієнтів дасть можливість УДЦР своєчасно пропонувати нові послуги або вдосконалювати існуючі, що забезпечить конкурентні переваги на ринку. Це дозволить підприємству краще передбачати попит та оптимізувати внутрішні ресурси для швидшого та більш ефективного надання послуг;
- Постійне оновлення та модернізація обладнання та програмного забезпечення дозволить УДЦР надавати клієнтам більш ефективні та

сучасні послуги. Це також підвищить надійність та швидкість виконання замовлень, що є важливим фактором для задоволення потреб клієнтів;

- використання аналітичних інструментів для вивчення тенденцій і потреб клієнтів дасть можливість УДЦР своєчасно пропонувати нові послуги або вдосконалювати існуючі, що забезпечить конкурентні переваги на ринку. Це дозволить підприємству краще передбачати попит та оптимізувати внутрішні ресурси для швидшого та більш ефективного надання послуг.

Оптимізація витрат і ефективне управління фінансами є ключовими напрямками для збільшення прибутковості підприємства. Для цього необхідно впровадити системи контролю витрат, що дозволять виявляти і знижувати непотрібні або надмірні витрати на всіх етапах діяльності, від закупівель до обслуговування обладнання. Важливим є також оптимізація робочих процесів і ресурсів, що знижує операційні витрати, а також впровадження фінансового планування, що дозволяє своєчасно реагувати на зміни у ринковій ситуації та прогнозувати прибутки. Окрім того, ефективне управління грошовими потоками та належне управління дебіторською та кредиторською заборгованістю допоможуть забезпечити стабільність фінансових ресурсів і підвищити загальну рентабельність підприємства.

Участь у державних програмах може стати важливим чинником для збільшення прибутковості державного підприємства «УДЦР», оскільки вона відкриває доступ до фінансової підтримки, субсидій, грантів і пільгових кредитів. Це дозволяє зменшити витрати на реалізацію проектів, модернізацію обладнання чи впровадження нових технологій, а також підвищити конкурентоспроможність підприємства. Крім того, участь у таких програмах може допомогти отримати додаткові замовлення або знижки на постачання ресурсів, що в свою чергу дозволить зменшити собівартість продукції чи послуг. Такі ініціативи можуть також покращити імідж підприємства, що сприятиме залученню нових клієнтів і партнерів.

3.2. Оптимізація витрат підприємства як напрям максимізації прибутку

Оптимізація рівня витрат є важливим стратегічним кроком, який дозволить державному підприємству значно скоротити непотрібні витрати, а також збільшити розмір сукупних доходів, який в майбутньому можна ефективно реінвестувати. Здійснимо розрахунок зменшення витрат на основі показника операційних витрат за 2023 рік у розмірі 1 909 155 тис грн., а базовий сукупний дохід 105 878 тис грн. Розрахунок можливого збільшення доходів подано в таблиці 3.1.

Таблиця 3.1

Розрахунок зменшення сукупних витрат та збільшення сукупних доходів державного підприємства «УДЦР»

Коефіцієнт зменшення	Результат зменшення	Результат збільшення сукупного доходу
3%	57 274	163 152
5%	95 457	201 335
7%	133 640	239 518
9%	171 823	277 701
11%	210 007	315 885

Як видно з таблиці 3.1 навіть незначне зменшення обсягів операційних витрат може збільшити сукупні доходи підприємства у майбутньому періоді. Одним із важливих напрямів є зменшення рентної плати для УДЦР, як державного підприємства яке має стратегічне значення. Введення стабільної та прогнозованої політики держави щодо змін у Податковому кодексі України, зокрема щодо рентної плати за використання радіочастотного спектру, є важливим кроком. На перший погляд може здатися, що зміна ставки рентної плати за користування радіочастотним спектром не має прямого зв'язку з

діяльністю державного підприємства. Однак збільшення податкового навантаження на користувачів спектру змушує їх коригувати свої фінансові плани та бюджетування на короткострокову та довгострокову перспективу.

Підвищення рентної плати веде до збільшення загальних витрат на обслуговування радіомереж. Це змушує користувачів переглядати свої інвестиційні плани щодо модернізації чи розширення мереж через додаткове податкове навантаження. Внаслідок цього вони можуть скоротити замовлення на роботи чи послуги, що надаються державним підприємством.

Зменшення кількості замовлень безпосередньо впливає на фінансові надходження підприємства. Тому важливою умовою стабільності фінансових потоків для державного підприємства є чітка та стабільна політика держави в галузі податкового законодавства.

Оптимізація витрат є важливим напрямом для максимізації прибутку будь-якого підприємства, і для державного підприємства, такого як УДЦР, це питання набуває особливої актуальності. З огляду на специфіку його діяльності, яка пов'язана з наданням послуг у сфері радіочастот, управління витратами має вирішальне значення для забезпечення фінансової стабільності та зростання прибутковості. Правильне управління витратами дозволяє підприємству не тільки зберігати конкурентоспроможність, а й оптимізувати грошові потоки, що є запорукою ефективної роботи.

Першим кроком до оптимізації витрат є їх оцінка і класифікація. УДЦР слід здійснити детальний аналіз усіх категорій витрат, що включають як фіксовані, так і змінні витрати. Фіксовані витрати, до яких відносяться оренда, заробітна плата адміністративного персоналу, витрати на амортизацію основних засобів, не залежать від обсягу наданих послуг. Змінні витрати, такі як витрати на обслуговування радіомережі та закупівлю обладнання, напряду пов'язані з рівнем діяльності підприємства. Аналіз цих витрат дозволить виявити сфери, де можна здійснити економію.

Наступним важливим кроком є запровадження ефективної системи контролю витрат. Вона дозволяє не лише відстежувати поточні витрати, а й

спрогнозувати їх на майбутнє, що є важливим для планування фінансів. УДЦР може впровадити програмне забезпечення для моніторингу витрат на всіх етапах діяльності підприємства. Така система дозволить оперативно виявляти перевитрати, оцінювати ефективність використання ресурсів та швидко реагувати на зміни у фінансовому середовищі.

Операційні витрати, до яких відносяться витрати на персонал, утримання інфраструктури, енергоспоживання та обслуговування технічних систем, займають значну частину загальних витрат УДЦР. Для зменшення цих витрат можна впровадити різноманітні ініціативи, такі як автоматизація процесів, оптимізація чисельності персоналу, перехід на енергоефективні технології. Наприклад, застосування сучасних енергозберігаючих технологій для обслуговування радіомережі дозволить знизити витрати на електроенергію, що, у свою чергу, сприятиме зниженню загальних операційних витрат.

Одним із напрямків оптимізації витрат є вдосконалення процесів закупівель. УДЦР може знизити витрати, шляхом централізації закупівель, використання тендерних процедур для залучення постачальників з більш вигідними умовами, а також через укладання довгострокових контрактів на постачання необхідних товарів та послуг. Оптимізація закупівель дозволить знизити витрати на сировину, обладнання та матеріали, що є важливим для зменшення загальних витрат підприємства.

Оптимізація витрат також передбачає раціональне використання фінансових ресурсів підприємства. УДЦР може впровадити методи фінансового планування та прогнозування, що дозволить ефективніше управляти грошовими потоками. Це включає в себе правильне управління дебіторською та кредиторською заборгованістю, а також зменшення кількості невикористано високих резервів та запасів. Таке управління фінансами дозволить підприємству оптимізувати витрати і забезпечити більшу ліквідність.

Зменшення витрат на утримання та амортизацію основних засобів є ще одним важливим напрямом оптимізації витрат. УДЦР може здійснювати

регулярну оцінку стану та ефективності використання наявних активів, щоб виявити застаріле або непотрібне обладнання. Це дозволить своєчасно списувати старі або неефективні активи, знижуючи витрати на їх обслуговування та заміну, а також інвестувати в більш сучасне та економічне обладнання.

Оптимізація витрат є важливою складовою стратегії максимізації прибутку для державного підприємства УДЦР. Систематичне впровадження заходів з контролю витрат, вдосконалення операційних процесів, а також раціональне використання фінансових і матеріальних ресурсів дозволяють не лише знижувати витрати, а й створювати умови для сталого зростання прибутковості. Завдяки цим заходам УДЦР зможе підвищити свою конкурентоспроможність, забезпечити стабільні фінансові потоки та ефективно реагувати на зовнішні економічні виклики.

Також, до загальних напрямів оптимізації витрат підприємства можемо віднести:

1. Автоматизація процесів – впровадження сучасних технологій для зменшення ручної праці та підвищення ефективності операцій.
2. Оптимізація чисельності персоналу – перегляд структури компанії для зменшення надмірних витрат на зарплати та кадрове забезпечення.
3. Централізація закупівель – об'єднання закупівель для зниження витрат на сировину та матеріали через оптові знижки.
4. Перехід на енергоефективні технології – використання енергозберігаючих технологій для зниження витрат на електроенергію та інші ресурси.
5. Аутсорсинг неосновних функцій – передача обслуговуючих та адміністративних функцій стороннім компаніям для зменшення витрат.
6. Оптимізація логістики – покращення логістичних процесів для зниження витрат на транспортування та зберігання товарів.
7. Ефективне використання основних засобів – максимальне завантаження та оновлення обладнання для зменшення витрат на його обслуговування.

8. Контроль за дебіторською заборгованістю – зменшення прострочених боргів та покращення фінансового обігу.
9. Реструктуризація боргових зобов'язань – оптимізація кредитної політики та зниження витрат на фінансування за рахунок рефінансування.
10. Зниження витрат на рекламу та маркетинг – вибір найбільш ефективних рекламних каналів і форматів для зменшення витрат на просування.
11. Перегляд умов постачання – укладання довгострокових контрактів з постачальниками для отримання знижок та кращих умов.
12. Оптимізація виробничих процесів – покращення управління виробництвом для зменшення витрат на виробничі операції.
13. Запровадження безрапер-офісу – використання цифрових технологій для зменшення витрат на папір, канцелярські товари та архівування.
14. Управління витратами на маркетинг – аналіз і вибір найбільш прибуткових каналів для реклами та оптимізація бюджетів.
15. Скорочення витрат на комунальні послуги – використання енергоефективних технологій для зменшення витрат на воду, тепло та електроенергію.
16. Оптимізація витрат на обслуговування техніки – зменшення витрат на ремонт та обслуговування через регулярне технічне обслуговування та прогнозування потреб.
17. Упорядкування процесу прийому та обробки замовлень – оптимізація роботи з клієнтами для зменшення витрат на обробку запитів.
18. Зниження витрат на транспорт – оптимізація маршрутів і використання більш економічних транспортних засобів.
19. Покращення планування бюджету – впровадження ефективного фінансового планування для уникнення нераціональних витрат.
20. Модернізація програмного забезпечення – перехід на більш ефективне програмне забезпечення для зниження витрат на підтримку і оновлення систем.

Висновки до третього розділу

У третьому розділі запропоновано основні напрями підвищення рівня прибутковості державного підприємства «Український державний центр радіочастот», а саме: розширення спектру послуг підприємства, оптимізація тарифної політики, автоматизація та цифровизація процесів, розвиток міжнародного співробітництва, поліпшення якості обслуговування клієнтів підприємства, залучення нових клієнтів через розширення послуг або проведення маркетингових заходів, удосконалення регулювання та ліцензування, здійснення інвестицій в дослідження, інновації та різноманітні розробки, патенти, технічні винаходи, участь у державних програмах та проектах, оптимізація витрат та управління фінансами.

Оптимізація витрат є важливим напрямом для максимізації прибутку державного підприємства, оскільки дасть можливість більш ефективно розпоряджатися коштами, вкладати їх у власний інновацій і стратегічний розвиток. До основних напрямів оптимізації витрат підприємства було віднесено: оцінка витрат, їх аналіз та класифікація; розрахунок зменшення витрат у відсотковій пропорції; зменшення вартості орендної плати для різних філій державного підприємства; впровадження системи витрат підприємства; оптимізація операційних витрат; вдосконалення процесів закупівель; раціональне використання фінансових ресурсів.

ВИСНОВКИ

На основі проведеного в кваліфікаційній роботі теоретичного та практичного дослідження можна зробити наступні висновки.

Досліджено, що прибуток підприємства — це фінансовий результат його діяльності, який відображає різницю між доходами та витратами за певний період і є основним джерелом для забезпечення його подальшого розвитку, виплати податків, інвестицій і винагороди власникам та працівникам. А прибутковість підприємства — це здатність підприємства отримувати прибуток від своєї основної діяльності, що вимірюється через різні фінансові коефіцієнти, які відображають співвідношення між отриманим прибутком і вкладеними ресурсами, такими як витрати, доходи або капітал, що дозволяє оцінити ефективність його роботи.

Визначено, що основні фактори, що впливають на рівень прибутковості можна поділити на зовнішні та внутрішні, а також такі, що позитивно впливають на рівень прибутковості підприємства. До негативних факторів відносять: війна, обстріли, воєнний стан, окупація територій, економічна нестабільність, зміни в податковому законодавстві, конкуренція, монополія, коливання цін на сировину та енергоносії, високі операційні витрати підприємства, неефективна стратегія управління прибутковістю, високий рівень заборгованості, проблеми з корпоративною культурою, низька продуктивність праці.

Управління прибутковістю являє собою процес стратегічного планування та контролю фінансових ресурсів підприємства з метою максимізації його прибутку при збереженні стабільності та конкурентоспроможності враховуючи фактори зовнішнього та внутрішнього середовища, та забезпечуючи постійний контроль доходів і видатків.

Державне підприємство «Український державний центр радіочастот» це підприємство з понад 90 річною історією існування. Це комерційне підприємство, що займається управлінням радіочастотним спектром в Україні.

Воно забезпечує ефективне використання радіочастот, проводить моніторинг і контроль за їх використання, а також сприяє розвитку телекомунікаційної та радіоелектронної галузі.

Аналіз фінансового стану показав, що необоротні активи зросли на 147 808 тис грн, оборотні активи зросли на 56 448 тис грн, а необоротні активи, утримувані для продажу та групи вибуття протягом трьох років залишалися без змін у розмірі 29 тис грн. Власний капітал протягом 2021-2023 років збільшився на 108 773 тис грн, довгострокові зобов'язання та забезпечення підприємства скоротилися на 2 718 тис грн, а поточні зобов'язання та забезпечення навпаки зросли на 98 201 тис грн, а сума активів, пасивів (підсумок балансу) державного підприємства зросли на 204 256 тис грн.

Визначено, що важливими напрямками підвищення рівня прибутковості державного підприємства «УДЦР» є: розширення спектру послуг підприємства, оптимізація тарифної політики, автоматизація та цифровизація процесів, розвиток міжнародного співробітництва, поліпшення якості обслуговування клієнтів підприємства, залучення нових клієнтів через розширення послуг або проведення маркетингових заходів, удосконалення регулювання та ліцензування, здійснення інвестицій в дослідження, інновації та різноманітні розробки, патенти, технічні винаходи, участь у державних програмах та проектах, оптимізація витрат та управління фінансами.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Антонюк Р. Р. Прибутковість сільськогосподарських підприємств: природа категорії. *Вісник Харківського національного технічного університету сільського господарства*. 2012. № 126. С. 50–55.
2. Білик М. Д. Сутність і оцінка фінансового стану підприємств. *Фінанси України*. 2015. № 3. С. 117-128.
3. Білик Т. О. Економічна сутність прибутку в умовах трансформації економіки. *Формування ринкових відносин в Україні*. 2007. № 11. С. 56-65.
4. Богацька Н.М., Кузьменко М.М. Прибуток підприємства як рушійна сила функціонування ринкової економіки. *Вісник ХНУ*. 2.2018. Хмельницький, 2018. С.102-109.
5. Васьківська К.В., Сич О.А. Фінансовий менеджмент : навчальний посібник. Львів : Галич-прес, 2017. 236 с.
6. Верхоглядова Н. І. Зміст та значення прибутку як головної рушійної сили ринкової економіки. *Економічний простір*. 2018. № 18. С. 237-245.
7. Волошин І. В. Особливості формування фінансового результату від операційної діяльності. *Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки*. 2015. № 4, Ч. 2, Т.2. С. 118-120.
8. Господарський кодекс України від 16.01.2003 № 436 – IV. URL : <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/436-15>.
9. Державне підприємство «Український державний центр радіочастот». Офіційний сайт. URL: <https://www.ucrf.gov.ua/> (дата звернення: 04.09.2024 р.)
10. Дикань В.Л. Стратегічне управління: навчальний посібник. Київ : Центр учбової літератури, 2013. 272 с.
11. Зінченко О. А. Управління якістю фінансового результату підприємства. *Актуальні проблеми економіки*. 2010. № 1. С 109 - 115.
12. Клименко В. И. Маржинальний прибуток і проблеми оцінки інноваційних проектів. *Економіка. Фінанси. Право*. 2014. № 11. С. 98-106.

13. Кривицька О. Р. Планування прибутку підприємства при визначенні стратегії його розвитку. *Фінанси України*. 2015. № 3. С. 117-127.
14. Непочатенко О.О. Фінанси підприємств : навчальний посібник. Київ : Центр учбової літератури, 2011. 328 с.
15. Пазинич В.І., Шулешко А.В. Фінансовий менеджмент : навчальний посібник. Київ : Центр учбової літератури, 2011. 408 с.
16. Петленко Ю.В. Фінансовий менеджмент : навчальний посібник. Київ : Кондор, 2007. 298 с.
17. Покропивний С. Ф. Економіка підприємства: підручник. Видання друге, перероблено та доповнено. К. : КНЕУ, 2011. 528 с.
18. Про підприємництво. Закон України № 698-ХІІ, поточна редакція від 11.02.2022 року. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/698-12#Text> (дата звернення 02.09.2024 р.).
19. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні. Закон України № 96-ХІV, поточна редакція від 10.08.2022 року. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text> (дата звернення 02.09.2024 р.)
20. Про акціонерні товариства. Закон України № 514-VI, поточна редакція від 06.10.2021 року. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/514-17#Text> (дата звернення 04.09.2024 р.).
21. Романова Т.В., Даровський Є.О. Чинники, що впливають на збільшення прибутку підприємств України в сучасних умовах. Ефективна економіка. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=3976> (дата звернення 05.09.2024 р.).
22. Самойленко В. В. Особливості формування системи управління ризиками на підприємстві. *Вчені записки Таврійського Національного університету імені В. І. Вернадського. Серія: Економіка і управління*. – Київ : Гельветика. 2022. Т. 33 (72). № 1. С. 28-36.
23. Скрипко Т.О., Ланда О.О. Менеджмент: навчальний посібник. Київ : Центр навчальної літератури, 2006. 176 с.

24. Стратегічний менеджмент. Навчально-методичний посібник / З.І. Галушка, І.Ф. Комарницький. 2-е вид., доп. та перероб. Чернівці: «Чернівецький національний університет», 240 с.
<https://scholar.google.com.ua/citations?viewop=viewcitation&hl=uk&user=dDKxVngAAAAAJ&citationforview=dDKxVngAAAAAJ:u5HHmVDuO8C> (дата звернення 02.09.2024 р.).
25. Тарасенко Н. В. Економічний аналіз діяльності підприємств: підручник. Львів : ЛБУ НБУ, 2000. 485 с.
26. Терещенко О.О. Фінансова санація та банкрутство підприємства. Київ : КНЕУ, 2004, 412 с.
27. Ткаченко Є. Ю. Система управління прибутком підприємства. *Вісник Сумського національного аграрного університету*. 2006. № 3. С. 99-108.
28. Ткаченко Т.П., Тульчинська С.О., Бойчук Д.В. Управління доходами підприємства. *Ефективна економіка*. № 3, 2018. С.1-5.
29. Філімоненков О. С. Фінанси підприємств: навчальний посібник. 2-ге вид., переробл. і допов. Київ : МАУП, 2014. 328 с.
30. Фінансова звітність державного підприємства «Український державний центр радіочастот» 2021-2023 роки. Офіційний сайт. URL: <https://www.ucrf.gov.ua/> (дата звернення: 16.09.2024 р.)
31. Фінансовий менеджмент : підручник / [А. М. Поддєрьогін, Н. Д. Бабяк М. Д. Білик та ін.] ; кер. кол. авт. і наук. ред. проф. А. М. Поддєрьогін. 2-ге видання, перероблене. Київ : КНЕУ, 2017. 534 с.
32. Фінансовий менеджмент : електронний навчальний посібник / І.А. Бігдан, Л.І. Лачкова, В.М. Лачкова, О.В. Жиликова. Харків : ХДУХТ, 2017. 197 с.
33. Фінансовий менеджмент : навчальний посібник / За загальною редакцією В.М. Бороноса. Суми : Видпвництво СумДУ, 2012. 539 с.
34. Фінансовий менеджмент: підручник / О. А. Кнейслер О.Р., Квасовський О.Ю. Ніпіаліді; за ред. доктора економічних наук професора Кнейслер О.В. Тернопіль: Видавництво «Економічна думка», 2018. 478 с.

35. Хмелевський О.В. Оцінка якості прибутковості в інноваційно-інвестиційному розвитку підприємств машинобудування. *Економіст*. 2013. № 3. С. 50–53
36. Шарманська С. О. Трансформація інституційного забезпечення формування прибутку. *Актуальні проблеми економіки*. 2009. № 4. С. 15 - 24.
37. Шевченко Н. В. Ринкова капіталізація акціонерних товариств: сутність, функції та проблеми управління. *Економіка та держава*. 2011. №. 9. С. 22-24.
38. Шевченко Н. В., Мельник С. І. Фінансовий менеджмент : навчальний посібник у схемах і таблицях. Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2022. 224 с.
39. Шелудько В.М. Фінансовий менеджмент : підручник. Київ : Знання, 2006. 439 с.
40. Ширягіна О. Є. Удосконалення методики прогнозування прибутку підприємств. *Формування ринкових відносин в Україні: Збірник наукових праць*. Вип. №6 (37). К., 2014. С. 12-16.
41. Школьник І. О. Фінансовий менеджмент : навчальний посібник. Київ : Ліра-К, 2015. 301 с.
42. Янко С. А. Економіка підприємства : навчальний посібник. Тернопіль : Астра-М. 2019. 315 с.
43. You control. Дані щодо стану та діяльності ДП «УДЦР». URL: https://youcontrol.com.ua/ru/catalog/company_details/16285602/ (дата звернення 15.04.2004)